

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu ol

TARİH

CEMİYETLER

I) Yararlı Cemiyetler

Özellikleri

- Mondros Ateşkesi'nden sonra kurulmuşlardır.
- Bölgesel cemiyetlerdir.
- Kendiliğinden kurulmuşlardır, herhangi bir organ ya da hükümetin etkisi yoktur.
- Milli bilincin oluşmasında önemli katkıları olmuştur.
- Kuruluşlarının dayanak noktası Wilson İlkeleri'dir.
- Cemiyetler, Sivas Kongresi'nde **“Anadolu ve Rumeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti”** adı altında birleştirilmiştir.

a) Trakya – Paşaeli Cemiyeti

Mondros'tan sonra kurulan ilk cemiyettir.

Kurucu: Cafer Tayyar Paşa

Cemiyetin Merkezi: Edirne

Amaç: Trakya'nın Yunanistan'a katılmasını önlemek.

b) İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

İzmir'in işgalinden önce kurulmuştur.

Amaç: İzmir ve civarında Türk nüfusunun çoğunlukta olduğunu kanıtlamaktır. İzmir'in işgalinden sonra **Redd-i İlhak Cemiyeti** adını almıştır.

c) Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

Merkez: İstanbul

Amaç:

- Mondros Ateşkesi'nin 24. maddesine göre Doğu Anadolu'da Ermenistan kurulmasını önlemek,
- Bölgeden göç etmemek; bilim, ekonomi, din alanında teşkilatlanmak,
- Saldırıya uğrayan bir bölgenin savunması için birleşmek,
- Basın yayın yoluyla propaganda yapmak.

d) Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti

Merkez: Trabzon

Amaç: Doğu Karadeniz 'de Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını önlemek.

e) Kilikyalılar Cemiyeti

Ali Fuat Paşa'nın girişimleri ile kurulmuştur.

Merkez: İstanbul

Amaç: Adana ve civarındaki Fransız ve Ermeni işbirliğine karşı kurulan cemiyettir.

f) Milli Kongre Cemiyeti

Merkez: İstanbul

Milli mücadelenin haklılığını basın yayın yoluyla dünyaya duyurmaya çalışmıştır.

Kuvay-ı Milliye kavramını ilk kez kullanan cemiyettir.

g) Karakol Cemiyeti

İstanbul'dan Anadolu'ya silah ve cephane kaçırılmasında önemli rol oynadı.

2) Zararlı Cemiyetler

A) Azınlıkların Kurduğu

- **Mavri Mira Cemiyeti (Rumlar)**
 - İstanbul Rumları ve Fener Rum Patrikhanesi'nde kurulmuştur.
 - **Merkez:** İstanbul
 - **Amaç:** Bizans İmparatorluğu'nu yeniden kurmak ve Yunan işgallerine zemin hazırlamaktır.

- **Etnik-i Eterya Cemiyeti (Rumlar)**
 - Yunan isyanı sırasında kurulmuştur.
 - **Amaç:** Yunan ordusunun işgallerine zemin hazırlamaktır.

- **Pontus Rum Cemiyeti**
 - **Merkez:** Trabzon
 - Fener Rum Patrikhanesi'ne bağlı olarak ortaya çıkmıştır.
 - **Amaç:** Doğu Karadeniz'de Pontus Rum Devleti kurmaktır.

- Hınçak ve Taşnak (Ermeniler)
 - Doğu Anadolu Bölgesi'nde bağımsız bir Ermenistan Devleti kurmayı amaçlamıştır.

- **Makabi ve Alyans – İsrailit Cemiyeti (Yahudiler)**
- **Merkez:** İstanbul
- **Amaç:** Osmanlı Devleti'ndeki ayrıcalıklarını korumak ve Ortadoğu'da bağımsız bir Yahudi devleti kurmaktır.

B) Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

- **Sulh Selamet-i Osmaniye Cemiyeti:** Ülkenin kurtuluşunun, padişahın emirlerine bağlı kalmakla gerçekleşeceğini savunan cemiyettir.

- **Hürriyet ve İtilaf Fırkası:** Merkezi İstanbul'dur. İttihat ve Terakki'ye karşı muhalefet için kurulmuştur. Damat Ferit Paşa Dönemi'nde milli mücadeleye karşı çıkmıştır.

- **Kürt Teali Cemiyeti:** Cemiyetin merkezi İstanbul'dur.
- **Amaç:** Doğu ve Güneydoğu'da bağımsız bir Kürt devleti kurmak.
- İngiltere'den ekonomik yardım ve destek görmüştür.

- **Teali İslam Cemiyeti:** İstanbul medreselerinde çalışan müderrisler kurmuşlardır. Hürriyet ve İtilaf Fırkası ile işbirliği yapmıştır. Milli mücadele karşıtıdır.

- **İngiliz Muhipleri Cemiyeti**
 - İngiltere'nin manda ve himayesini savunan cemiyettir.
 - Üyeleri padişaha, İngilizlere ve İstanbul Hükümeti'ne tam bağlılık göstermişlerdir.

- **Wilson Prensipleri Cemiyeti**
 - Bu cemiyet üyeleri ABD mandaterliğini savunmuşlardır.
 - Milli Mücadele'nin karşısında yer almışlardır.